

covatelia plastov žiadajú nielen ich bezplatný dovoz, ale aj 500-600 Sk za spracovanie 1 t.

Experiment potvrdil predpokladané množstvo vyprodukovaného odpadu na jedného obyvateľa, čo veľmi pomôže pri spracúvaní prognóz a projektov skládok. Zdá sa, že organický odpad možno vytriediť až na 80-90 %, čo dovoľuje veľmi presne plánovať produkciu kompostu. Nie je prekvapením dobré hodnotenie zvozového vozidla firmy Brantner, ktoré bude pri rozšírení separovaného zberu spolu s lisovacou nadstavbou nenahraditeľné. Výrazne sa zníži počet potrebných vozidiel, čím poklesnú prevádzkové náklady. Mechanická ruka na vyprázdňovanie Reflex zvonov sa osvedčila pre sklo, pri väčšej kapacite ložného priestoru sa bude môcť vozidlo použiť i na zvoz papiera. Celkové náklady na zvoz triedeného odpadu boli vyššie ako netriedeného, vzhľadom na malé územie, kde experiment prebiehal. Pri veľkoplošnom rozmiestnení nádob v meste i jeho blízkom okolí bude vyššia efektívnosť i ekonomika.

Dagmar Lišková
Pavol Odokienko

Trvalo udržateľný rozvoj Podtatranského regiónu

V r. 1992 sa vystupňovala aktivita zástancov myšlienky usporiadanie Zimných olympijských hier v Tatrách r. 2002. Napriek tomu, že na území národných parkov je podľa platných zákonov SR takáto akcia protizákonná (nehovoriac o negatívnych dôsledkoch ZOH na životné prostredie), myšlienka našla širokú podporu u obyvateľstva Podtatranského regiónu. Príčinou tejto podpory sú sluby jej iniciátorov, že ZOH prinesú prosperitu, nové pracovné príležitosti, zlepšenie životného prostredia (vybudovanie infraštruktúry), zviditeľnia Slovensko vo svete, teda podnietia záujem o turizmus v našej krajine.

Keďže projektová príprava tejto myšlienky sa financovala zo štátnych prostriedkov, dobrovoľné ochranárske hnutie iba pomaly a s problémami zhromažďovalo argumentáciu proti usporiadaniu ZOH na území národných parkov. Ukázalo sa, že argumentácia postavená na ohrození prírodných zdrojov na obyvateľstvo nepôsobí. Medzinárodné konferencie k problematike ZOH, ktoré usporiadali ochrancovia prírody (v Starom Smokovci v máji 1992 a v Liptovskom Hrádku v októbri 1992), vo svojich záveroch zdôraznili potrebu alternatívnej koncepcie rozvoja regiónu. Alternatíva spočíva

v rozvoji vidieckej turistiky, obnove dediny a jej tradičných hodnôt.

Takýto projekt je však natolko rozsiahly, že sa nedá pracovať na ňom iba v rámci dobrovoľnej aktivity. Preto v novembri 1992 vznikol profesionálny manažérsky subjekt Agentúra pre rozvoj Podtatranského regiónu, ktorý si kládol za cieľ koordinovať aktivity smerujúce k rozvoju vidieckeho turizmu.

V septembri 1993 vznikol ďalší profesionálny subjekt, A-projekt, spol. s r.o. (Alternative project Ltd.) ako nezávislá nezisková organizácia pre alternatívne plánovanie rozvoja Podtatranského regiónu.

Na konkrétnom projekte rozvoja jednej liptovskej obce (Kvačany) chce naznačiť možnosti prosperovania z vidieckeho turizmu. Hlavným prínosom by malo byť presvedčenie širokých vrstiev obyvateľstva, že ZOH 2002 nie sú jedinou záchranou pre Podtatranský región, ale že už dnes možno začať pracovať na svojej budúcnosti, ktorú má každý vo svojich rukách. Žiadny mecenáš v podobe olympiády nás nespasí.

Projekt je rozdelený na etapy:

- Zhromaždenie podkladov pre argumentáciu (súčastou tejto etapy bol workshop „Kvačany 1993“). Na workshope sa zúčastnili rôzni experti, ktorých cieľom bolo vypracovať model rodinnej farmy alebo penziónu na poskytovanie služieb vo vidieckom turizme.

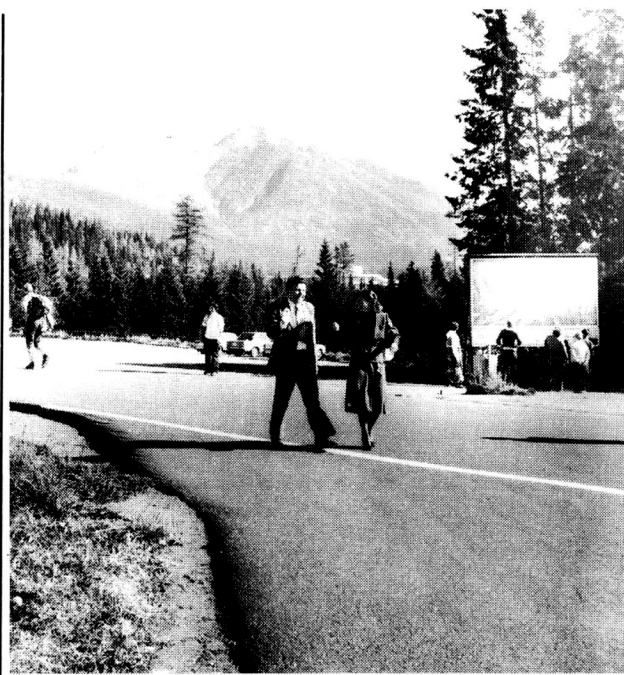
- Usporiadanie „Letnej školy architektúry“ v spolupráci s doc. Jankou Krivošovou, kde študenti FA STU Bratislava vypracovali rôzne modely vidieckeho penziónu, resp. rodinných fariem (leto 1994).

- Spracovanie propagačného materiálu.

- Prezentácia čiastkových výsledkov (masmédiá), prednášková činnosť, výstava dosiahnutých výsledkov (január-september 1994).

Projekt zabezpečuje A-projekt, spol. s r.o., a spolupracujúce subjekty (Spoločnosť pre trvalo udržateľný život, Agentúra pre rozvoj Podtatranského regiónu, SZOPK, Fakulta architektúry STU).

Vlasta Körnerová

Obnova vidieckych sídiel a krajiny v Bielych Karpatoch

Na hraniciach medzi Slovenskou a Českou republikou sa rozkladá pohorie Biele Karpaty, na značnej časti tohto územia je vyhlásená Chránená krajinná oblasť Biele a Biele Karpaty. V tomto regióne treba okamžite začať uskutočňovať projekt záchrany kopaničiarskeho osídlenia. Projekt bude mať modelový charakter. Toto územie sa vybralo na základe viacerých vzájomne pôsobiacich faktorov:

- Obyvateľstvo i obce v Bielych Karpatoch patria medzi chudobnejšie v Českej i Slovenskej republike.

- Treba zachrániť kopaničiarske osídlenie a pôvodné hospodárenie v kraji.

- Rozdelením Československa tu vznikli dva prihraničné regióny a sťažené podmienky na život miestneho obyvateľstva.

- Ekonomický rozvoj oblasti sa viaže na rešpektovanie špecifických podmienok Chránenej krajinnéj oblasti Biele Karpaty.

Cieľom projektu je hľadať a na konkrétnych prípadoch overiť nové efektívne zdroje príjmov v tejto oblasti, pri rešpektovaní zásad ochrany prírody, udržaní historického ko-

paničiarskeho osídlenia, pôvodného hospodárenia v krajine v duchu zásad trvalo udržateľného rozvoja.

Dosiahnutie týchto cieľov s okamžitým účinkom nám umožní efektívne získanie a nasadenie financií pre vybrané sídla v Bielych Karpatoch na:

- spracovanie modelových projektov ďalšieho rozvoja na základe prieskumov a analýz vo vybraných lokalitách,

- stanovenie postupov na podporu poľnohospodárstva, s ohľadom na ochranu flóry a fauny,

- realizáciu modelových projektov,

- výchovu a školenie obyvateľov i miestnej samosprávy.

Aby sa tento projekt mohol aplikovať na ďalších územiach a aby sa v Bielych Karpatoch riešil čo najväčší rozsah územia, vybrali sme pre modelové riešenie na slovenskej strane severnú časť - obce Lednica, Červený Kameň, Mikušov-